

Lokale Alliantie®
Financieel Veilig Ouder Worden

Financieel veilig ouder worden?!

DAT DOE JE NIET ALLEEN!?

Lokale Alliantie Gemeente Epe
www.financieelveiligouderworden.com

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Waar dit over gaat	3
Misbruik rondom ouderen	4
Omgeving ouderen	5
Waargebeurde verhalen van financiële uitbuiting:	
<i>Een slachtoffer</i>	6
<i>Het verhaal van de 85-jarige Ko uit Middelburg</i>	7
Welke omgevingsfactoren zijn van invloed op financieel misbruik van ouderen	8
Signalering van ouderenmishandeling	9
Vermoedelijk misbruik? Bekijk hier de stappen!	10
Waarmee u het misbruik zou kunnen terugdringen.	11
Uw eigen toekomst	12
Doe de test	13
Wat te doen met deze uitkomsten, hoe handel je?	14
Literatuurlijst	15
Overzicht Meldpunten	17

30.000 slachtoffers

Uit de video van de Rijksoverheid over ouderenmishandeling

**IN KLEINDOCHTER
 DEED BOODSCHAPPEN
 MET MIJN PINPAS.
 HEB IK NIKS
 MEER.**

Waar dit over gaat

De Rijksoverheid heeft een video over ouderen mishandeling samengesteld:
www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ouderenmishandeling/financiele-uitbuiting-ouderen-voorkomen

Er worden jaarlijks ongeveer 30.000 ouderen slachtoffer van financiële uitbuiting. Denk daarbij aan diefstal van geld, kostbaarheden zoals juwelen, of andere waardevolle bezittingen. Daarnaast wordt ook vaak misbruik gemaakt van de pinpas.

[Bron: Gemeente Langedijk, 2017]

De persoon die dit kan doen is bijvoorbeeld iemand uit de omgeving, een familielid, een goede buur, een bekende of zelfs soms een mantelzorger. Voor ouderen met een beperking die nog zelfstandig wonen is het nog moeilijker. Zij zijn vaak in grotere mate afhankelijk van hun verzorger en daardoor nog kwetsbaarder. Door middel van deze brochure hopen we dat deze vorm van ouderen mishandeling meer bekendheid krijgt zodat we het kunnen herkennen en aanpakken. Door het zwijgen van het slachtoffer duurt het vaak lang voordat de omgeving weet dat er iets aan de hand is.

[Bron: De Valk, 2017]

Om hier achter te komen is het goed om met ouderen uit uw omgeving of in de familiekring in gesprek te gaan. Zorg voor een veilige omgeving en luister en kijk goed naar de signalen die deze persoon afgeeft.

Uit de video van de Rijksoverheid over ouderen mishandeling

Misbruik rondom ouderen

Ouderenmisbruik op het financiële vlak komt helaas veel voor. Het financiële misbruik ontstaat vaak door misbruik van de vertrouwensrelatie tussen het slachtoffer en de misbruiker. Het misbruik vindt het meest plaats binnen de familiale sfeer.

[Bron: Gibson & Qualls, 2012]

De financiële uitbuiting van ouderen is een zeer ernstig vergrijp. Hierdoor kunnen ouderen vereenzamen en door het onvermogen om voor zichzelf te zorgen, kunnen zij er onverzorgd uitzien. Ook wordt het vertrouwen van de oudere enorm geschaad en zij laten hierdoor wellicht moeilijker iemand toe om te helpen. Dit is slechts een greep uit de gevolgen van het misbruik rondom ouderen. Help om slachtoffers te voorkomen. U als omgeving en/of familie van de oudere kunt hier direct aan bijdragen en zo de kans op misbruik verkleinen.

Voor demente mensen is het weer anders, zij zijn zich helaas niet meer bewust van wat er om hen heen gebeurt en daardoor een zeer makkelijke prooi. Wees daarom extra alert bij demente ouderen.

[Bron: De monitor, 2017]

Wat kunt u doen om financieel misbruik onder ouderen te verminderen?

Uit de video van de Rijksoverheid over ouderen mishandeling

Omgeving ouderen

De omgeving van ouderen bestaat altijd uit een aantal mensen, namelijk: familieleden, burens, kennissen en soms hulpverleners. Iedereen 'zorgt' voor de oudere.

[De Valk, 2017].

Maar te vaak zitten hier profiteurs tussen die de zorg voor met name zichzelf het beste regelen. Deze 'verzorgers' vallen vaak op door alles zelf te willen regelen en weinig tot geen inzage te geven omtrend de financiën van de oudere. Meestal wordt het weggevuifd met een algemeen antwoord: 'alles is goed geregeld'.

Deze 'verzorgers' die misbruik maken van de oudere, komen voornamelijk uit de familiekring en uit de directe vertrouwensomgeving.

[Bagshaw, Wendt, Zannettino & Adams, 2013]

Het is zeer belangrijk dat deze problematiek in de openheid komt zodat er meer controle wordt uitgevoerd door de omgeving van de oudere. Meer communicatie tussen de verschillende personen en instanties uit de omgeving kan ook helpen. Zo ontstaat meer controle op elkaars handelen.

'Alles Is GOed GeREgeld'

Uit de video van Mentorschap West-Brabant, 2016

Waargebeurde voorbeelden van financiële uitbuiting

Een slachtoffer:

'Omdat ik hier in deze zorginstelling zit, heb ik mijn zoon gemachtigd om mijn bankpasje te gebruiken. Tot m'n schrik zag ik op de afschriften dat er veel geld was afgeschreven, en niet alleen voor boodschappen. Mijn zoon wil m'n pasje niet teruggeven, maar ik wil ook niet hebben dat hij dat geld opmaakt, het is mijn geld. Toen begon hij te slaan, mijn bril is kapot en ik heb een frote blauwe plek op m'n arm. Vreselijk, ik schaam me kapot! Ik had nooit gedacht dat mijn eigen kind zo iets zou doen. Maar met wie kan ik erover praten?'

Deze oudere zit in een zorginstelling en blijkt financieel en fysiek mishandeld te worden door zijn eigen zoon. In de begeleidende documentaire wordt in beeld gebracht wat er gebeurt vanaf het moment van de melding. Wie constateert het misbruik en hoe wordt door de juiste instanties actie ondernomen zodat deze cliënt weer veilig en verzorgd kan leven?

Bekijk de internetvideo op de volgende website:

www.newtonfilm.nl/films/stop-ouderenmishandeling-film/

Uit de video van Mentorschap West-Brabant, 2016

Het trieste verhaal van de 85-jarige Ko uit Middelburg

Ko had altijd bij z'n ouders gewoond en verder geen familie. Hij werd oud, kon de snelheid van deze maatschappij niet meer volgen en hij kon ook niet pinnen. Een Middelburgs echtpaar neemt vervolgens de zorg op zich als mantelzorger. Ook nemen ze de financiële zaken over. Al snel vermagert Ko enorm en vraagt soms zelfs bij de burens om brood.

De burens zagen het met lede ogen aan en twee buurvrouwen hebben uiteindelijk aan de bel getrokken bij diverse instanties. De politie doet een inval en Ko wordt sterk verwaarloosd aangetroffen en direct naar een verzorgingshuis gebracht in Goes. Het echtpaar wordt opgepakt en blijkt ruim 200.000 euro verduisterd te hebben. In de instelling komt Ko acht kilo aan en hij krijgt een mentor. Hij heeft nog een tijd kunnen genieten van de goede zorgen, maar helaas overleed hij een half jaar later. Dankzij de mentor heeft Ko een waardige begrafenis gekregen, zoals hij dit zelf wilde.

In deze documentaire, verteld door zijn mentor en zijn buurvrouw, krijgt u een duidelijk overzicht van de gevolgen van financieel misbruik van een oudere. Het trieste verhaal van iemand zonder familie. Door de directe omgeving wordt het misbruik gelukkig na een tijdje signaleerd en gemeld bij de juiste instanties. Hierdoor wordt Ko bevrijd uit zijn benarde positie en wordt er een onafhankelijk iemand toegewezen als zijn mentor en daarnaast iemand die de mentor weer controleert.

Om het hele verhaal te bekijken op internet:

www.omroepzeeland.nl/nieuws/96561/Ko-kwam-zelfs-om-brood-vragen-bij-buren-video

Uit de video van Omroep Zeeland, 2017

Welke omgevingsfactoren zijn van invloed op het financieel misbruik van ouderen.

Financieel misbruik van ouderen heeft vaak een herkenbaar verloop.

- Hebzucht van de verzorger.
- Verzorger kan geldproblemen hebben.
- Gelegenheid maakt de dief.
- Toegang tot vertrouwelijke gegevens en financiën.
- Vertrouwen van de oudere in deze persoon.
- Fysieke of mentale beperking van de oudere waardoor deze veel kwetsbaarder is en meer afhankelijk.
- Geen controle op de handelingen van de verzorger.

Uit de video van de Rijksoverheid over ouderen mishandeling

Signalering van ouderenmishandeling.

Hieronder een aantal signalen waaraan u financieel misbruik kunt herkennen.
[Hogeschool van Amsterdam, 2012/2013]

- Er is een betaalachterstand van bijvoorbeeld de huur, energie of andere rekeningen.
- Het slachtoffer heeft zelf geen geld in de portemonnee en het pasje ontbreekt
- Er missen goederen en de oudere is sterk vermagerd
- Onverklaarbare geldopnames.
- Brieven van incassobureaus.
- Terughoudendheid bij de oudere om informatie af te geven over zijn financiële situatie.

[Voor een veilig thuis]

[Rijksoverheid, 2016]

Tel: 0800-2000 (24/7 bereikbaar)

Uit de video van de Rijksoverheid over ouderenmishandeling

Vermoedelijk misbruik? Bekijk de stappen!

Financiële mishandeling wordt meestal geconstateerd door de verzorgende of een helpende van een instantie. Daarnaast wordt het soms door burens, familie of door andere instanties geconstateerd, bijvoorbeeld door een bank.

Advies voor de verzorgende: bespreek uw 'onderbuikgevoel' met uw leidinggevende of coördinator en doorloop de meldcode van huiselijk geweld. Voor de omgeving geldt het volgende advies: bij twijfel neem altijd contact op met **Veilig thuis: 0800-2000**. Ook kunt u binnenkort contact opnemen met: **Meld.nl**. [Meld.nl, 2017-2018] Dit is een centraal meldpunt van Nederland. Dit advies geldt uiteraard voor iedereen die misbruik constateert in zijn of haar omgeving. Ook kunt u contact opnemen binnen uw gemeente met de afdeling zorg en welzijn, of bekijk welke *lokale allianties* in uw gemeente voorkomen. **Meldcode huiselijk geweld**, de volgende 5 stappen kunt u doorlopen bij een vermoeden.

1. Signalen kenbaar maken.
2. Overleg eventueel met collega, leidinggevende of instantie.
3. Ga in gesprek met het slachtoffer.
4. Constateer de ernst van de situatie en neem geen risico.
5. Onderneem actie op eigen initiatief of door het te melden.

[Rijksoverheid, 2016]

Uit de video van de Rijksoverheid over ouderenmishandeling

Hoe misbruik wellicht terugdringen?

Om financiële ouderenmishandeling terug te dringen zouden de volgende acties ondernomen kunnen worden:

1. Tijdige inzet van een bewindvoerder bij een wilsonbekwame oudere, bijvoorbeeld als de oudere dement is. Deze inzet kan snel een halt toeroepen aan financieel misbruik van een cliënt door middel van een spoedprocedure **Noom**.
2. Neem nooit een bankrekening met de verzorger of verzorgers, zorg dat eventuele verzorgers een bankpas meekrijgen met een maximale paslimiet [*Rijksoverheid, 2015*], zodat het niet uitmaakt dat er meer geld op de rekening staat. Tevens is het belangrijk dat deze pas geen toegang heeft tot internetbankieren, maar wel gebruikt kan worden voor bijvoorbeeld de boodschappen.
3. Het vier ogen principe: Als iemand de financiën van een oudere gaat beheren, dan is het advies om ook iemand anders te benoemen die meekijkt. Dit ter controle voor de oudere maar ook voor degene die de financiën beheert.
4. Met een levenstestament. Hierin kan een notaris vastleggen wie de financiën mag beheren indien dit nodig is. De notaris kan eventueel de notariële volmacht afgeven. Belangrijk detail is of de oudere wilsbekwaam is of niet. Hiermee wordt het risico op financieel misbruik beperkt maar niet uitgesloten. Voor advies hierover kunt u een notariskantoor benaderen in uw omgeving.

[Voor een veilig thuis]

Uit de video van de Rijksoverheid over ouderenmishandeling

Uw eigen toekomst

Zoals u heeft gelezen in de voorgaande bladzijdes, is het aardig duidelijk geworden wat en hoe u iets kunt doen voor de ouderen. Toch wil ik meegeven om ook aan uw eigen toekomst te denken. Want wie zegt, dat het u niet kan overkomen? Graag wil ik middels deze brochure vooral de aandacht richten op het helpen van ouderen die zich in deze situatie bevinden, maar ook op uzelf. Onderneem op tijd de juiste stappen, voordat u dit niet meer zelf kunt en ook u slachtoffer kunt worden van financiële uitbuiting.

De videobeelden in deze folder komen uit de landelijke campagne 'tegengaan financieel misbruik ouderen'. Binnenkort kunt u zich voor informatie over dit onderwerp in de Gemeente Epe melden bij de Lokale Alliantie, onder andere via het contactformulier die vermeld staat op www.financieelveiligoolderworden.com. Ook Rabobank Epe werkt mee om financieel oudermisbruik te voorkomen of te bestrijden. Hiervoor maakt Rabobank gebruik van mobiele adviseurs. Zij bezoeken ouderen, indien nodig, om financiële zaken te regelen. Door de laagdrempelige service is het voor ouderen veel toegankelijker om contact op te nemen en zo vanuit huis of verblijfplaats zaken te regelen. Daarnaast worden er voorlichtingen gegeven of presentaties in verschillende instanties zoals in verzorgingstehuizen. Dit is een manier om professionals en ouderen te stimuleren om op de juiste signalen te letten en zich te laten informeren hoe te handelen inzake het vastleggen van financiële middelen.

Uit de video van Mentorschap West-Brabant, 2016

Doe de test

Hier ziet u een schema met de eerder benoemde signalen. Deze signalen kunt u bijhouden om te checken of u iets herkent zodat u eventueel actie kunt ondernemen.

	Week 1	Week 2	Week 3	Week 4	Week 5	Totale score per signaal:
Betaalachterstand						
Geen geld in eigen portemonnee						
Ontbreken van goederen, vermagering van de oudere						
Onverklaarbare geldopnames						
Brieven van incassobureaus						
Terughoudendheid bij oudere over informatie financiën.						
Verdwijnen van waardevolle spullen						

Uit de video van de Rijksoverheid over ouderenmishandeling

Wat te doen met deze uitkomsten, hoe handel je?

Bent u geschrokken van de herkende signalen of heeft u een onderbuikgevoel gekregen, schroom dan niet om contact op te nemen.

Want: Financieel veilig ouder worden, dat doe je niet alleen.

Veilig thuis 0800-2000 (24/7 bereikbaar).

Onderstaande website laat zien hoe u de dichtstbijzijnde *Veilig Thuis organisatie* kunt benaderen.

www.vooreenveiligthuis.nl/veilig-thuis.php

Op pagina 17 verwijzen we naar de meest bekende landelijke organisaties en meldpunten.

[Veilig thuis in de buurt]

Uit de video van de Rijksoverheid over ouderenmishandeling

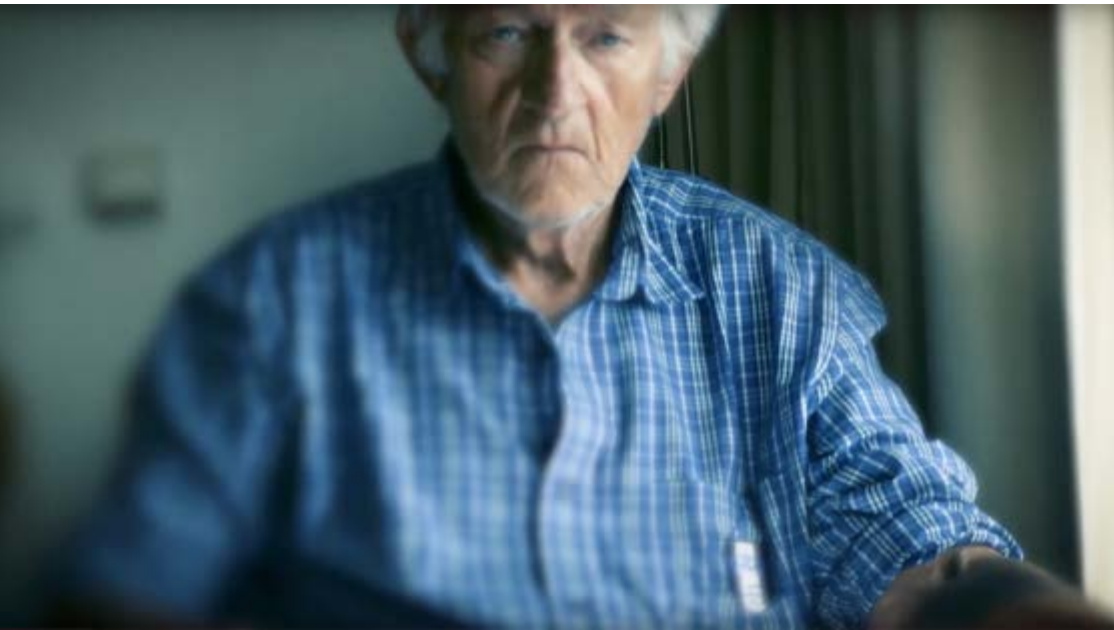

Literatuurlijst:

- Lokale alliantie Epe edition 2017.
- Rijksoverheid. Financiële uitbuiting voorkomen. Gevonden op <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ouderenmishandeling/financiële-uitbuiting-ouderen-voorkomen>
- Veilig financieel ouder worden: 2017 edition. Gevonden op https://www.gemeentelangedijk.nl/Inwoners/Homecontent/Nieuws/Nieuwsarchief/Veilig_financieel_ouder_worden
- Wegwijzer Veilig financieel ouder worden:2017 edition. Gevonden op <http://docplayer.nl/66983868-Wegwijzer-veilig-financieel-ouder-worden.html>
- Meer aandacht voor financieel misbruik ouderen: 2016 edition. Gevonden op <https://radar.avrotros.nl/nieuws/detail/meer-aandacht-voor-financieel-misbruik-ouderen/>
- Gibson, Sheri C. , & Qualls, Sara Honn. (2012) A Familiy Systems Perspective of Elder Financial Abuse. Volgens Generations 36 (3), 26-29.
- Demente ouderen kwetsbaar voor financiële uitbuiting: 2017 edition. Gevonden op https://demonitor.kro-ncrv.nl/uitzendingen/demente-ouderen-kwetsbaar-voor-financiële-uitbuiting?utm_source=e-mail-nieuwsbrief&utm_medium=email&utm_campaign=Ouderen+in+veilige+handen
- Bagshaw, D. , Wendt, S. , Zannettino, L. & Adams, V. (2013) Financial Abuse of older People by Members. Volgens Australian Social Work 66 (1), 86-103.
- Stop ouderen mishandeling: 2016 edition. Gevonden op <https://newtonfilm.nl/films/stop-ouderenmishandeling-film/>
- Omroep Zeeland: 2017 edition. Gevonden op <https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/96561/Ko-kwam-zelfs-om-brood-vragen-bij-buren-video>
- Moviera: 2016 edition. Gevonden op <http://www.moviera.nl/ouderen-makkelijk-slachtoffer-van-financiële-uitbuiting/>
- Voor een veilig thuis. Voorkom financieel misbruik van ouderen. Gevonden op <https://www.vooreenveiligthuis.nl/ik-maak-me-zorgen-om-iemand/ik-ben-ouder-dan-18-jaar/ik-maak-me-zorgen-over-een-oude-re/financiële-uitbuiting/>

Uit de video van de Rijksoverheid over ouderenmishandeling

vervolg literatuurlijst

- Hogeschool van Amsterdam. Gedragsverandering: edition 2012/2013. Gevonden op https://www.studeer-snel.nl/nl/document/hogeschool-van-amster-dam/gedragsverandering/samenvattingen/samenvatting-gedragsverandering-determinanten-van-gedrag/150111/view?has_flashcards=0
- Meld.nl. Ouderenmishandeling: edition 2017-2018. Gevonden op <https://meld.nl/melding/huiselijk-geweld/ouderenmishandeling/>
- Rijksoverheid. Uitbuiting van ouderen: edition 2016. Gevonden op <http://www.aanpak-ouderenmishandeling.nl/financieel-misbruik>
- Rijksoverheid. Ouderen beter beschermd tegen financiële uitbuiting: edition 2015. Gevonden op <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ouderenmishandeling/nieuws/2015/06/15/ouderen-beter-beschermd-tegen-financiële-uitbuiting>
- Veilig in de buurt. Gevonden op <https://www.vooreenveiligthuis.nl/veilig-thuis>

Uit de video van de Rijksoverheid over ouderenmishandeling

Overzicht Meldpunten:

- Meldpunten voor financiële ouderenmishandeling *
  - Veilig Thuis 0800-2000 [*Veilig in de buurt*]
  - Rijksoverheid vragen 1400 [*Rijksoverheid, 2015*]
  - Melding maken bij uw eigen wijkagent (Indien mogelijk).
  - www.financieelveiligouderworden.com [*Lokale alliantie Epe*]
  - Onderzoek welke lokale allianties er bij u in de buurt zijn.
U kunt hiervoor contact opnemen met afdeling *zorg en welzijn* van uw gemeente.
- * Meld.nl biedt binnenkort oplossingen aan.
www.meld.nl/hoe-werkt-het [*meld.nl, 2017-2018*]
- * Lokale alliantie Epe zal binnenkort opstarten als vast meldpunt en wordt ook bereikbaar per telefoon.
Daarnaast via een contactformulier dat vermeld staat op de website:
www.financieelveiligouderworden.com/steunpunt-epe

Deze brochure is samengesteld naar het rapport van Cheyenne Kiffen, werkzaam voor Koppel-SWOE.

Uit de video van de Rijksoverheid over ouderenmishandeling

Steeds meer hulpverlenende partijen scharen zich achter Lokale Alliantie Epe, Check onderstaande website voor eventuele nieuwe deelnemers en de nieuwste ontwikkelingen.

www.financieelveiligouderworden.com/steunpunt-epe

Initiatiefnemer in de Gemeente Epe: bureau Tjeenk Willink, info@bureautw.nl

